

Sirijorda (Eiterådalen indre)***

Referansedata

Fylke: Nordland
Kommune: Vefsn
Kartblad: 1826 II
UTM: Ø:415628, N:7268882
H.o.h.: 100-800moh
Vegetasjonssone: Alpin

Prosjektilhørighet: Statskog 2005, DP3
Inventør: THH, AST
Dato feltreg.: 05/09/05,
Areal: 7485 daa

Vegetasjonseksjon: O1-Svakt oseanisk

Sammendrag

Området ligger innerst i Eiterådalen, rundt 20 km sør for Mosjøen. Det består av en bred, skogdekt dalbunn nedsunken mellom gamle fjellområder. Sæterbekken og Velfjordskardelva har skjært ut markerte elvekløfter i dalbunnen og utgjør viktige landskapstrekk. I sør grenser området til foreslått nasjonalpark i Lomsdal-Visten.

For det meste dekkes dalbunnen av tunge, kompakte granskoger, men med stor variasjon i vegetasjonstyper. Mesteparten av skogen ovenfor kløftene er blåbær- og småbregneskog. Derimot er kløftene i stor grad skjært ned i bløte og kalkrike bergarter, mye marmor, noe som gir opphav til store arealer kalkgranskog. Flere ulike typer kalkskog er representert, vekslende over tørr-fuktig-gradienten. Vanligst er en kalkpåvirket fuktig høgstaudeskog, men det er også ganske store arealer med en svært rik og mer grunnlendt utforming på rent marmorberg, med benkninger grunne søkk og små skrenter. I brattskråninger langs Sæterbekken finnes en grunnlendt vekselfuktig, periodevis overrislet kalkgranskog i veksling med bratte skrenter/rasmark.

Granskogene er for det meste tydelig plukkhogstpreget naturskog, som veksler mellom aldersfase og sein optimalfase, og der viktige elementer som tydelig gamle trær og død ved inngår spredt til sparsomt. Stedvis er det dannet en del læger etter nyere vindfellinger. På den annen side er det også en del eldre skog med heterogen og velutviklet naturskogsstruktur, lokalt med oppløsnings- og bledningsfase. Her er det til dels mye gamle trær og død ved, stedvis i store konsentrasjoner. I motsetning til det meste av "engelskbrukregionen" Vefsn-Grane-Hattfjelldal inngår også enkelte sterkt nedbrutte læger, slik at en viss dødvedkontinuitet er bevart. Dette gjenspeiles også i artsutvalget, som inkluderer et ganske bra utvalg av vedboende sopp. Gamle løvtrær (rogn, selje, bjørk, gråor) inngår for det meste spredt til sparsomt i granskogen, med unntak av en rik sumpskog ved Langskardelvas utløp. Mye av granskogen har et stabilt fuktig skogklima, stedvis med rik epifytter, bl.a. gubbeskjegg i store mengder i sørøst. Fuktighetskrevede arter som groplav og skrukkelav finnes langs elvene, og skrubbenever ble også så vidt påvist på gran.

Furuskog dekker mindre arealer på rygger og skrinne bergflater. Dels er det en glissen røsslyng-blokkébærskog, dels en svært åpen og skinn skog på nesten nakent berg. Ved Langskardnasan finnes en noe bedre furuskog, hvor det også inngår noen kraftige, sterkt nedbrutte furulæger.

Lokaliteten har store naturverdier. Spesielt er kombinasjonen av mye kalkgranskog, en del gammel naturskog og velutviklede bekkeløfter meget verdifullt. Det er sjeldent å finne slike kombinasjoner innen samme areal, og spesielt i såpass velutviklet form. Det er en betydelig styrke at kalkskogen også er av flere ulike utforminger. Biomangfoldmessig framstår området som en viktig hotspot av stor betydning for bevaring av biomangfold, med mange rødliste- og signalarter påvist innen vidt ulike taksonomiske og økologiske grupper. Særlig virker mangfoldet av jordboende sopp rikt. 11 rødlistearter (1 R-art, 10 DC) og 5 kandidatarter er påvist. Området vil i stor grad bidra til å dekke viktige mangler ved skogvernet i Norge. På mer overordnet nivå er store kvaliteter knyttet til at området gir en naturlig og helhetlig avgrensning av hele naturmiljøet og landskapsrommet i indre Eiterådalen, med hele det store spennet fra kalkgranskog i kløftene til snau fjellet fanget opp. Meget viktig i så måte er at området bedrer avgrensningen til den foreslåtte nasjonalparken i betydelig grad.

Lokaliteten grenser til svære hogstflater og ungskogsarealer mot nord. Visse nyere inngrep har også skjedd innenfor området, noe som trekker vurderingen noe ned. De viktigste kvalitetene er likevel ganske lite berørt.

Samlet sett framstår Sirijorda som et av de mest verdifulle granskogsområdene på Helgeland, og framstår som nasjonalt verneverdig (***).

Feltarbeid

Lokaliteten ble undersøkt i godt vær av Tom H. Hofton og Anne Sverdrup-Thygeson iløpet av en dag. THH utførte også en kartlegging i området 5. august 2003 i forbindelse med verneplanen for Lomsdal-Visten (se Heggland et al. 2004b). I 2005 ble innsatsen konsentrert om de partiene som ble dårligst dekket i 2003, og det ble dessuten gjort et mer detaljert søk etter arter, særlig etter grupper som ble dårlig undersøkt i 2003. Området vurderes derfor som godt undersøkt. Tidspunktet på året var gunstig for dokumentasjon av de fleste aktuelle artsgrupper. Bl.a. førte en fuktig seinsommer og høst til at soppseongen var meget god.

Utvelgelse og undersøkelsesområde

Området inngår i arbeidet med økt skogvern på statens grunn. Arbeidsgrenser for undersøkelsesområdet var på forhånd bestemt av Fylkesmannen i Nordland og Direktoratet for Naturforvaltning i samarbeid med Statskog SF. Dette omfattet størsteparten av skogdekt areal fra Tverråsen og innover til grensa for foreslått nasjonalpark med unntak av en del flatehogster, totalt 5036 daa. I nord (ved Tverråsen) er noe av dette tatt ut av det avgrensede området pga. store hogstflater, mens det i sørøst og sørvest er lagt til en del for å få en helhetlig arrondering.

Tidligere undersøkelser

Et område på 9 483 daa i indre Eiterådalen er registrert som naturtypelokalitet - Sirijorda-Reinbellåsen, grotter/gruver, verdi A. Dette strekker seg gjennom hele dalbunnen fra Reinbellåsen i nord tom. kløftene i Sæterbekken og Velfjordskardelva i sør. Det beskrives som: "Kalkrikt område med flere grotter og karstlandskap. En av grottene er blant de lengste og mest interessante i Norge. Det er drevet hogst i området."

Hele det aktuelle området ble i 2003 kartlagt i forbindelse med utredningsarbeidet til verneplan for Lomsdal-Visten (Heggland et al. 2004b). Feltarbeidet i Eiterådalen ble utført av Tom H. Hofton. Det ble da avgrenset to naturtypelokaliteter i området; Brynhilddalen V (rikmyr, 214 daa, verdi C), og Velfjordskardelva-Sæterbekken (urskog/gammelskog, 1401 daa, verdi A). Vi har valgt å dele den siste i to kjerneområder for å skille ut skogtypene bedre. Disse registreringene er ennå ikke lagt ut på Naturbase.

Det har også blitt utført MiS-kartlegging i området. Dette resulterte i avsettelse av noen isolerte småarealer. Det er grunn til å understreke at det er meget stort avvik i forhold til de biologiske registreringene i 2003 og 2005, ved at bare små deler av de meget verdifulle skogarealene er fanget opp av MiS. Størsteparten av naturverdiene faller utenfor MiS-figurene. Bl.a. er det urovekkende at ingen deler av den store kalkgranskogslia ved Sirijorda er fanget opp, det samme gjelder nesten hele bekkeløftmiljøet og noen verdifulle sumpskogsarealer ved Langskardelva.

Beliggenhet

Området ligger lengst sørvest i Vefsn kommune, innerst i Eiterådalen, en trang sidedal som løper parallelt med Vefsnadalføret på vestsiden.

Naturgrunnlag

Topografi

Lokaliteten fyller ut innerste del av Eiterådalen, som skjærer seg dypt inn mellom store fjellmassiver og danner en markert U-dal med bred og flat dalbunn. Dominerende landskapstrekk er Velfjordskardelva som kommer fra de store fjellområdene over mot Elgviddvatnet/Lomsdalen, og Sæterbekken som renner nordvestover fra Stavassdalen. Nord i området løper de sammen til Eiteråga. Elvene har gravd seg dypt ned i berggrunnen og danner markerte og ganske dramatiske bekkeløfter med bratte skrenter og bergvegger. Ovenfor kløftene er terrenget noe småkupert, med bekkedaler, rygger og koller, før terrenget stiger ganske bratt opp til snaufjellet på begge sider.

Geologi

Mens de omkringliggende områdene domineres av glimmergneis og glimmerskifer er geologien i dalbunnen kompleks, bestående av en rekke smale årer av ulike berggrunn som løper i dalens lengderetning. Det veksler mellom amfibolitt, kalkspatmarmor, kvartsitt/kvartsskifer, dioritt og granitt (NGU 2006a). Kløftene er i stor grad skjært ned i kalkrike og bløte bergarter. Lyse striper av marmor i vannløpet skaper et eiendommelig og vakkert inntrykk.

Fjellområdene på begge sider har svært sparsomt med løsmasser, og består i stor grad av nakent fjell. Også mye av den skogdekte dalbunnen har ganske grunnlendte forhold (men skiftende mellom skrinne knauser og grunnlendt "marmor-skog"), men her ligger det også igjen noe mer løsmasser i forsenkningene.

Klima

Eiterådalen er skjermet for vestaværet av de store fjellområdene over mot Lomsdalen-Visten. Likevel slår ganske mye nedbør over her, og Eiterådalen har tydelig et relativt humid klima sett i forhold til andre deler av Vefsnadalføret. Området ligger i overgangen mellom svakt og klart oseanisk vegetasjonsseksjon (O1) (Moen 1998).

Vegetasjon og treslagsfordeling

I grove trekk ligger en skogdekt dalbunn her innsunket mellom golde og avskrapte fjellområder, som kryper langt ned i skråningene på begge sider. Mye av arealet over skoggrensa er vegetasjonsløst fjell. Dalbunnen dekkes i hovedsak av granskog, med furu mer lokalt på skrinne knauser.

Marmorberggrunnen nede i kløftene gir opphav til store arealer kalkrik granskog her, vekslende over tørr-fuktig-gradienten. Vanligst er trolig en kalkpåvirket høgstaude-skog av frodig og floristisk rik utforming, der en rekke fjellarter inngår i blanding med høgstaude. Det er også ganske store arealer med en mer grunnlendt kalkskogsutforming som står på rent marmorberg, med benkninger, grunne søkk og små skrenter. Denne typen kommer inn litt høyere i skråningene. Dette er den rikeste skogtypen i området, med en lang rekke kalkarter tilstede både av karplanter og sopp. Her står kalktelg, trollbær, liljekonvall, gulsildre etc. sammen med høgstaudearter som også finnes lenger ned (kranskonvall, fjellfiol, turt, tyrihjel, skogstjerneblom osv.). En mer spesiell kalkskogsutforming finnes i de bratte skråningene langs Sæterbekken. Her står en grunnlendt, periodevis overrislet og vekselfuktig kalkgranskog i veksling med bratte, glissent tresatte skrenter/rasmark. Fra artsutvalget her kan nevnes rødflangre, rødsildre, liljekonvall, taggbregne, setermjelt, fjell-lodnebregne, hårstarr, mye hengeaks etc. En del av arealet i sluktene ned mot elveløpene består mest av nakne fjellvegger.

Over brekket fra kløftene varierer skogtypene mer, men er generelt langt fattigere. Det meste er en veksling mellom småbregne- og blåbærgranskog, med lokale innslag av storbregne- og høgstaudevegetasjon i rikere søkk. I slakt hellende terreng med sigevann kan det også inngå fattige sumpskoger (molte, torvmoser, skogsnelle). Der Langskardelva faller ut i Sæterbekken er det lagt opp ei flat elveslette med avsatte sedimenter. Dette området oversvømmes jevnlig, og som eneste sted i området er det her utviklet en rik flommarks-/sumpskog med blanding av gran, bjørk og gråor.

Myr dekker ganske små arealer. For det meste er det snakk om fattige gras-bakkemyrer (rome, bjønnskjepp etc.), men mindre partier har intermediærpreg. Mest variert myrvegetasjon finnes i vest, med både fastmatte og løsbunnmyr, og mye intermediært. Gjennom dette myrområdet renner flere bekker stille og meanderende. Her er det bygd opp en liten kantvoll, hvor det står en frodig kantvegetasjon med vekslende vierkratt og glissen, frodig bjørkeskog med mye høyvokst gras i feltsjiktet.

På ryggen og koller i dalbunnen overtar skrinnsrøsslyng-blokkbærfuruskog for granskogen, selv om dette ikke er noen arealmessig vanlig skogtype (i motsetning til innover Stavassdalen). Enkelte steder kan det finnes et sparsomt innslag av gran her. Høyere oppe i hellingene blir det raskt svært avskrapte forhold, med mye av den harde gneisberggrunnen oppe i dagen. Ofte er det bare et sparsomt og skrint jordsmonn i bergsprekker og forsenkninger i den ruglete terrengoverflaten. En glissen og skrinnsfuruskog står her, ofte i form av en knauskog med heigråmose.

Skogstruktur og påvirkning

Størsteparten av området dekkes av kompakte, tunge granskoger som er tydelig preget av tidligere tiders skogbruk. Det meste av kan klassifiseres som eldre naturskog, vekslende mellom sein optimalfase (mest på lavere nivåer) og aldersfase. Førstnevnte bærer tydelig preg av ganske omfattende gjennomhogster endel tiår tilbake i tid, noe som har ført til et kompakt og relativt homogent skogbilde med dominans av 80-110 år gammel gran, svak grad av flersjiktning og nesten ingen gamle trær. Stor tetthet av stubber vitner også om dette. Stedvis kan det være dannet noe læger etter vindfelling i nyere tid.

Strukturen er mer heterogen oppover i kløftene og på høyere nivåer, dels en effekt av lokalt langt mer moderat grad av påvirkning, dels pga. bratt og skrentete terreng. Bl.a. i skråningene langs Sæterbekken er skogen stedvis ganske glissen pga. rasmarg og bratte skrenter. Ganske gammel skog med et velutviklet naturskogspreg finnes bl.a. i øvre deler av lia ved Sirijorda, langs øvre deler av Sæterbekken, samt i sørøst. Dimensjonene ligger i spennet 30-45 cm. Her er mengden død ved jevnt over ganske høy, stedvis med store konsentrasjoner. Det meste er ferskt og middels nedbrutt (dels rotvelter, dels knekk med gjenstående hogststubber), men noen få sterkt nedbrutte granlæger finnes også slik at kontinuiteten i død ved er delvis bevart. Slike elementer og kontinuitet i død ved er uvanlig i hele "engelsbrukregionen" Vefsn-Grane-Hattfjelldal. Mer lokalt i vekslende med aldersfaseskogen finnes partier i oppløsnings- og bledningsfase. Her er skogen sterkt opprevet med store mengder gadd og læger, og delvis med glennedynamikk. Innimellom står en og annen rogn, selje og bjørk isprengt granskogen, men stort sett i lav tetthet. Unntaket er særlig sumpskogen langs Langskardelva, som er en heterogen og kompakt blandingsskog med gamle løvtrær og gran. Her er det også en god del døde løvtrær.

Skogen i kløftene og forsenkninger har et meget fuktig og stabilt skogklima. Dette gir seg utslag i mye epifyttisk lav. Særlig i de eldste skogpartiene i sørøst henger rikelig med gubbeskjepp på granene. Noen små partier har tendenser til fosserøykpreg på granskogen, men det slår ikke skikkelig til, trolig pga. for lav og ustabil vannføring i perioder.

Furuskogene kan kortfattet beskrives som glissen naturskog, tydelig preget av et skrint naturgrunnlag. Mye av furuskogen i det sørøstre hjørnet er nærmest et glissen tresatt impediment med spredte trær i bergsprekkene. Trærne er ofte relativt gamle, men småvokste og seintvoksende. Det er trolig lenge siden det har vært tatt ut furu av betydning herfra, men det svært skrinne naturgrunnlaget gjør at leveransetiden på elementer er svært lang, og gadd og læger finnes derfor bare sparsomt. En noe mer produktiv furuskog finnes ved Langskardnasan (delvis barblandingsskog). Her ligger det noen store, kraftige nedbrutte furulæger, noe som er svært uvanlig i hele Vefsnas nedbørsfelt. Det finnes også noe grov gadd. Grov og gammel stående furu inngår også, selv om aldersfordelingen er noe skjev (svært gamle trær er få) pga. en (svak) gjennomhogst. De gamle lægrene er delvis restelementer som ble dannet fra tidligere skoggenerasjoner.

Kjerneområder

I det følgende listes informasjon om de avgrensede kjernelokalitetene i området Sirijorda (Eiterådalen indre). Nummereringen referer til inntegninger vist på kartet.

1 Sirijorda

Naturtype: Kalkskog - Kalkgranskog
BMVERDI: A
Areal: 925,1 daa

UTM: Ø: N:
Hoh: 180-290 moh

Her er avgrenset de markerte kløftene dannet av Velfjordskardelva og Sæterbekken, samt ei østvendt skogli ved Sirijorda. Kløftene har gravd ut trange slukter med bergvegger. Vegetasjonen veksler for det meste mellom frodig høgstaude-skog i konkave forsenkninger og store arealer med noe grunnlendt karstpreget kalk-høgstaude-granskog. I de bratte sidene av Sæterbekken finnes også litt grunnlendt, overrislet vekselfukt kalkgranskog, vekslende med bratte, glissent tresatte skrenter/rasmarg. Her finnes arter som rødflangre, liljekonvall, rødsildre, taggbregne, setermjelt, fjell-lodnebregne etc. Noe overraskende er ikke marisko påvist. Fattigere typer er sjeldne.

Mesteparten er naturskog, aldersfase (øvre deler) og sein optimalfase (vanligst). Førstnevnte type har til dels et velutviklet naturskogspreg med brukbar sjiktning og aldersspredning, en del gamle trær med dbh 30-45 cm, og innslag av en god del dødt trevirke i ulike stadier. Skogen ved Sirijorda bærer sterkere preg av forstlig påvirkning med svakere sjiktet skogbilde og sparsomt med død ved. Ellers brytes tresjiktet en del opp på bratte steder med skrenter og rasmarg. Lokalklimaet er fuktig, med bl.a. innslag av groplav på granene langs elva. Noen steder er det også tendenser til fosserøyk, men det slår ikke skikkelig ut på granene (antakelig for lav vannføring i perioder). Skrubenever ble funnet på et par graner ved Sirijorda.

Det ble påvist et rikt utvalg av kalkkrevende mykorrhizasopp og (i mindre grad) også grasmarkssopp i den rike skogen. Dette elementet virket meget velutviklet, og næyere leiting ville sikkert ført til en god del flere funn. Også av vedboende sopp ble det funnet en del signalarter, bl.a. harekjuke på gran og skorpepiggsopp på rogn. Av skorpelav kan nevnes huldrelav og hvithodenål. 10 rødlistearter og 3 kandidatarter ble påvist.

Store arealer kalkskog, et rikt artsmangfold innen flere ulike artsgrupper, velutviklet elvekløfttopografi og stedvis gammel naturskog gir dette området store kvaliteter, og verdien settes til klart A.

2 Sæterbekken

Naturtype: Urskog/gammelskog - Granskog
BMVERDI: B
Areal: 624,2daa

UTM: Ø:, N:
Hoh: 240-295 moh

Lokaliteten ligger på østsiden av Sæterbekkens øvre deler og består av varierte og småkuperte hellinger med søkk, bekkedaler og skråninger som vender mot vest, sør og nord. Gran dominerer. Vegetasjonen veksler mest mellom småbregneskog og blåbærskog, med mindre innslag av høgstaudeskog og sumpskog. Ved utløpet av Langskardelva er det ei flat slette med løsmasser, og her står en frodig, rik sumpskog av gran, bjørk og gråor.

Det meste av skogen er eldre naturskog i aldersfase, med et variert og godt sjiktet skogbilde, produktiv og kompakt, og med innslag av biologisk gamle trær og en del død ved. Oppløsningsfase og bledningsfase finnes også, bl.a. et parti langs Sæterbekken og i noen skråninger i sørøst. Her er skogen sterkt opprevet og med store mengder gadd og læger i ulike nedbrytningsstadier (inkludert noen få gamle stokker). Granskogen har stedvis rikelig med gubbeskjegg, i mengder som er sjelden i Vefsna-regionen.

Langs myrkanter i sørøst inngår også litt gammel røsslyng-blokkbærfuruskog, delvis i form av blandingsskog med gran. Aldersstrukturen er noe forskjøvet idet den eldste aldersklassen er sparsomt representert (skyldes plukkhogst). Selv om mengden læger er relativt lavt er det her brukbar kontinuitet i død furu, noe som er meget sjeldent i regionen. Det er også noe gadd.

Gammel naturskog rik på viktige nøkkelelementer, innslag av sterkt nedbrutt død ved av både gran og furu, og et brukbart mangfold av arter knyttet til gammel naturskog (med 3 rødlistearter og 3 kandidatarter) fører til at verdien settes til B.

Artsmangfold

Her er både gammel naturskog rik på viktige strukturelle nøkkelelementer og mye rik kalkskog. Denne kombinasjonen fører til at granskogen har et rikt og variert artsmangfold innen flere ulike økologiske grupper, og knyttet til både skogtilstand og vegetasjonstyper/naturgrunnlag. Både av karplanter, jordboende sopp (mykorrhizasopp og grasmarkssopp), vedboende sopp og knappenålslav ble det påvist et temmelig rikt utvalg av til dels kravstore arter.

"Mengdearter" som gammelgranskål, svartonekjuke, granstokkjuke og vasskjuke opptrer ganske tallrike i de eldste skogpartiene, noe som tyder på generelt ganske gode vilkår for vedboende sopp. Harekjuke ble funnet som mest interessante art innen denne gruppa. Dessuten ble skorpepiggsopp sett på ei halvtdød rogn langs Sæterbekken. Av mykorrhizasopp finnes bl.a. typiske rikskogsarter som svovelriske og fibret slørsopp ganske vanlig til tallrikt. Av mer spesielle arter kan nevnes kalkskogsartene gullslørsopp og klumpfotsopp, samt den lille fingersoppen elegant småfingersopp. Innen jordboende sopp gjenstår helt sikkert en rekke arter å finne.

I de fuktige granskogene opptrer ganske store mengder epifyttisk lav. Bl.a. er biomassen av gubbeskjegg til dels meget høy i de eldste skogpartiene i sørøst, i en mengde som er sjeldent høy til denne regionen å være. Fuktighetskrevede arter som groplav og skrukkelav finnes spredt på granene langs elva. Foruten et par funn av skrubbenever på gran ved Sirijorda ble det imidlertid ikke påvist innslag av mer spesielle lavsamfunn i området. Derimot virker knappenålslav ganske velutviklet, med enkeltfunn av ganske sjeldne arter som hvithodenål og taiganål. Trolig kan det være en ganske interessant skorpelavflora på gran i området, en gruppe som har blitt ganske dårlig undersøkt foreløpig.

Samlet sett har området stor betydning for bevaring av biomangfold, og dette er en viktig egenskap som bidrar til å gi området høy verdi.

*Tabell: Artsfunn i Sirijorda (Eiterådalen indre). Kolonnen **Totalt antall av art** summerer opp antall funn innenfor området. 0 betyr at artsfunnet ikke er tallfestet, men begreper som mye, en del, sparsomt, spredt o.l. er brukt. Det store tallet i kolonnen **Funnet i kjerneområde** henviser til hvilke kjerneområder arten er funnet. Det lille tallet angir hvor mange funn som er gjort i hvert kjerneområde. 0 betyr tekstlig kvantifisering. Små tall uten kjerneområdenummer angir funn utenfor kjerneområder.*

Gruppe	Vitenskapelig navn	Norsk navn	Rødliste-status	Totalt antall av art	Funnet i kjerne-område (nr)
Storburknefamilien	Gymnocarpium robertianum	Kalktelg		5	1 ₅
Orkidéfamilien	Listera ovata	Stortveblad		2	1 ₂
Busk- og bladlav	Degelia plumbea	Vanlig blåfylltav		1	1 ₁
	Hypogymnia vittata	Randkvistlav		1	1 ₁
	Lobaria scrobiculata	Skrubbenever		4	1 ₄
Skorpelav	Chaenotheca gracilentia	Hvithodenål		2	1 ₂
	Chaenotheca gracillima	Langnål		4	1 ₁ 2 ₃
	Chaenotheca laevigata	Taiganål		1	2 ₁
	Gyalecta friesii	Huldelav		5	1 ₅
Sopp markboende	Cortinarius aureofulvus	Gullslørsopp	DC	1	1 ₁
	Cortinarius glaucopus	Fibret slørsopp		4	1 ₄
	Cortinarius napus	Kastanjeslørsopp		1	1 ₁

Gruppe	Vitenskapelig navn	Norsk navn	Rødliste-status	Totalt antall av art	Funnet i kjerne-område (nr)
	Entoloma caesiocinctum		DC	3	1 ₃
	Hydnellum concrescens	Beltebrunpigg	DC	1	1 ₁
	Hygrocybe mucronella	Bitter vokssopp	DC	2	1 ₂
	Leucocortinarius bulbiger	Klumpfotsopp	DC	1	1 ₁
	Ramaria testaceoflava	Mørknende korallsopp		1	1 ₁
	Ramariopsis subtilis	Elegant småfingersopp	DC	1	1 ₁
Sopp vedboende	Asterodon ferruginosus	Piggbroddsopp		1	1 ₁
	Climacocystis borealis	Vasskjuke		5	1 ₅
	Cystostereum murrayi	Duftskinn	DC	3	2 ₃
	Gloiodon strigosus	Skorpepiggsopp	DC	1	1 ₁
	Inonotus leporinus	Harekjuke	DC	1	1 ₁
	Leptoporus mollis	Kjøttkjuke		2	1 ₂
	Phellinus chrysoloma	Granstokkjuke		15	1 ₁₀ 2 ₅
	Phellinus nigrolimitatus	Svartsonekjuke	DC	10	1 ₂ 2 ₈
	Pseudographis pinicola	Gammelgranskål	DC	8	1 ₇ 2 ₁
	Skeletocutis lenis			1	2 ₁
	Veluticeps abietina	Praktbarksopp		6	1 ₄ 2 ₂

Avgrensing og arrondering

Pga. de nyere hogstene er den gamle skogen i området i utgangspunktet noe uheldig arrondert. Avgrensningen blir derfor en avveining mellom en streng vurdering der en bare tar hensyn til de isolert sett største naturverdiene, og en mer helhetlig økosystembasert tenkning der en godtar noen inngrep innenfor grensene men legger større vekt på langsiktig ivaretagelse av hele naturmiljøet. Inngrepene har foreløpig bare berørt mindre deler av området, og er i hovedsak konsentrert til arealene nord og øst for området. Sett i forhold til fordelene det vil innebære å få inkludert hele det store økologiske spennet og hele naturmiljøet er en vid avgrensning klart å foretrekke naturfaglig sett.

Lokaliteten utgjør en naturlig avslutning på de store dalførene fra sør, Stavassdalen og Velfjordskarddalen. Begge disse er foreslått innlemmet i den kommende nasjonalparken. Det vil styrke naturverdiene vesentlig i hele dette området om Sirijorda-området henges på. Slik vil en oppnå en naturlig og helhetlig avgrensning av hele landskapsrommet og fange opp hele spennet fra dalbunn/bekkekløft/kalkgranskog via ulike skrinne gran- og furuskogstyper og opp til snaufjellet. Av hensyn til dette er området trukket sør og vest til grense for foreslått nasjonalpark, noe som er årsaken til at en god del snaufjell også kommer med. Rent arronderingsmessig hadde det også vært ønskelig å inkludere Neverslettåsen-Neversletta, men her er svære hogstflater/ungskog og det en evt. får av positive verdier er marginalt.

Andre inngrep

Eiterådalen er generelt hardt preget av bestandsskogbruket, med store hogstflater og granplantefelt. Også de indre delene av dalen er nå nådd for fullt, men foreløpig har det vært lite hogst i den innerste delen av dalen (dvs. denne lokaliteten). Selv om hogstflatene i stor grad er arrondert ut av området framstår gammelskogen derfor som noe fragmentert, med en del flatehogd areal innimellom gammelskogen. Innenfor grensene er det hogd ut flater bl.a. ved Steinbekken helt i sør, i Brynhilddalen, samt langs nordvestlige kant. Nylig (trolig 2003-2004) er det også hogd ut ei flate sør for Neverslettåsen. Dette var gammel naturskog, og hogsten har skjedd innenfor det som ble avgrenset som A-lokalitet i 2003 (Heggland et al. 2004b). Denne flata går også et lite stykke inn i en MiS-figur. For øvrig hadde Statskog også planer om å hogge ut kalkskogslia ved Sirijorda vinteren 2005-2006, men disse planene ble lagt på is i påvente av skogvernarbeidet.

Av andre inngrep går en skogsbilvei fra Neversletta til litt innenfor Langskardelva (og traktorvei et lite stykke videre), og ved enden av denne veien står ei lita hytte. Det går også vei til Sirijorda, og her er det også lagd ei kjørebbru over elva (trolig ifbm. hogsten i Brynhilddalen). Lenger oppe finnes ei enkel hengebru.

Disse inngrepene har hatt klare negative effekter på verneverdiene. De mest verdifulle skogmiljøene har likevel stort sett gått klar av flatehogst.

Vurdering og verdisetting

Sirijorda-området har mange viktige egenskaper som gjør det til et verdifullt skogområde. Store verdier er knyttet til det ganske store arealet med velutviklet kalkgranskog. Det er en styrke at denne kalkskogen også er av flere ulike utforminger, med den økte variasjonen det innebærer både på skogtypenivå og mht. biomangfold. I tillegg er det her temmelig gammel naturskog rik på viktige nøkkelementer, inkludert innslag av sterkt nedbrutt død ved og en viss dødvedkontinuitet bevart. Deler av granskogen er uvanlig gammel til denne regionen å være, som ellers er sterkt preget av Engelskbruket 1865-1885. Her er altså et område som kombinerer mye kalkskog med gammel naturskog, egenskaper som er meget sjeldne å finne innen samme areal. Dessuten har både Sæterbekken og Velfjordskardelva gravd ut velutviklete bekkekløfter, med

flere av de typiske egenskapene karakteristiske for denne naturtypen. De store naturverdiene i området er særlig begrunnet i den spesielle kombinasjonen av disse tre egenskapene.

Dette fører også til at artsmangfoldet er rikt og ikke minst variert, med mange rødliste- og signalarter påvist innen mange ulike taksonomiske og økologiske grupper. Både rikhetsbetingete grupper (karplanter, jordboende sopp) og grupper betinget av gammel naturskog (vedboende sopp, skorpelav) er velutviklet. I så måte er det bare noen få andre områder i regionen som kan vise til noe liknende, og området framstår som en hotspot av stor betydning for bevaring av biomangfold.

Det er en stor styrke at området fyller ut hele dalbunnen og gir en naturlig og helhetlig avslutning av Stavassdalen og Velfjordskarddalen. Slik sett fanges hele landskapsrommet omkring de store elvene opp, med en meget god arrondering fra dalbunn til høyfjell og med hele nedbørsfeltet til Velfjordskardelva og Sæterbekken fanget opp. I tillegg får en da også stor økologisk variasjon med mange ulike barskogssamfunn representert.

Sett i en regional sammenheng er det bare noen få andre områder som kan vise til tilsvarende kvaliteter. Det er viktig å understreke at lokaliteten utgjør et meget verdifullt tilfang til naturverdiene innen den tilgrensede foreslåtte nasjonalparken i Lomsdal-Visten, både ved de dramatiske elvekløftene, kalkskogen og den gamle naturskogen. Området framheves da også som et av de mest verdifulle skogområdene i Lomsdal-Visten-området av Heggland et al. (2004). Avgrensningen av den foreslåtte nasjonalparken i Eiterådalen-området har betydelige mangler i forhold til oppfangning av skoglige verdier, noe Sirijorda-området i betydelig grad kan rette opp.

En del nyere hogstinngrep i området trekker verdivurderingen noe ned. Dette har bl.a. ført til at arronderingen er noe uheldig i nordøstre kant (Neverslettåsen). Det har også blitt hogd verdifull naturskog helt fram til de siste par årene. Imidlertid er de viktigste partiene i liten grad berørt av tyngre nyere inngrep, slik at det som har blitt hogd ikke har spesielt stor innvirkning på verneverdiene.

Området vil kunne gi et betydelig bidrag til å dekke viktige mangler ved skogvernet (Framstad et al. 2002, 2003). Flere viktige kriterier er godt oppfylt. Herunder kommer de to høyt prioriterte mangelene (1) intakte forekomster av rike skogtyper og (2) viktige forekomster av rødlistearter. Av spesielt prioriterte skogtyper gjelder det (1) høgstaudeskog, (2) kalkskog og (3) bekkekløfter, samt delvis også (4) rik sumpskog.

Samlet sett vurderes Sirijorda-området som nasjonalt verneverdig (**).

Tabell: Kriterier og verdisetting for kjerneområder og totalt for Sirijorda (Eiterådalen indre). Ingen stjerner (0) betyr at verdien for kriteriet er fraværende/ ubetydelig. Strek (-) betyr ikke relevant. Se ellers kriterier for verdisetting i metodekapittelet.

Kjerneområde	Urørthet	Dødved mengde	Dødved kont.	Gamle bartrær	Gamle løvtrær	Gamle edelløvtrær	Treslagsfordeling	Variasjon	Rikhet	Arter	Størrelse	Arrondering	Samlet verdi
1 Sirijorda	**	**	*	**	0	-	*	***	***	***	-	-	***
2 Sæterbekken	**	***	**	**	*	-	**	***	**	**	-	-	**
Totalt for Sirijorda (Eiterådalen indre)	**	***	**	**	*	-	*	***	***	***	**	***	***

Referanser

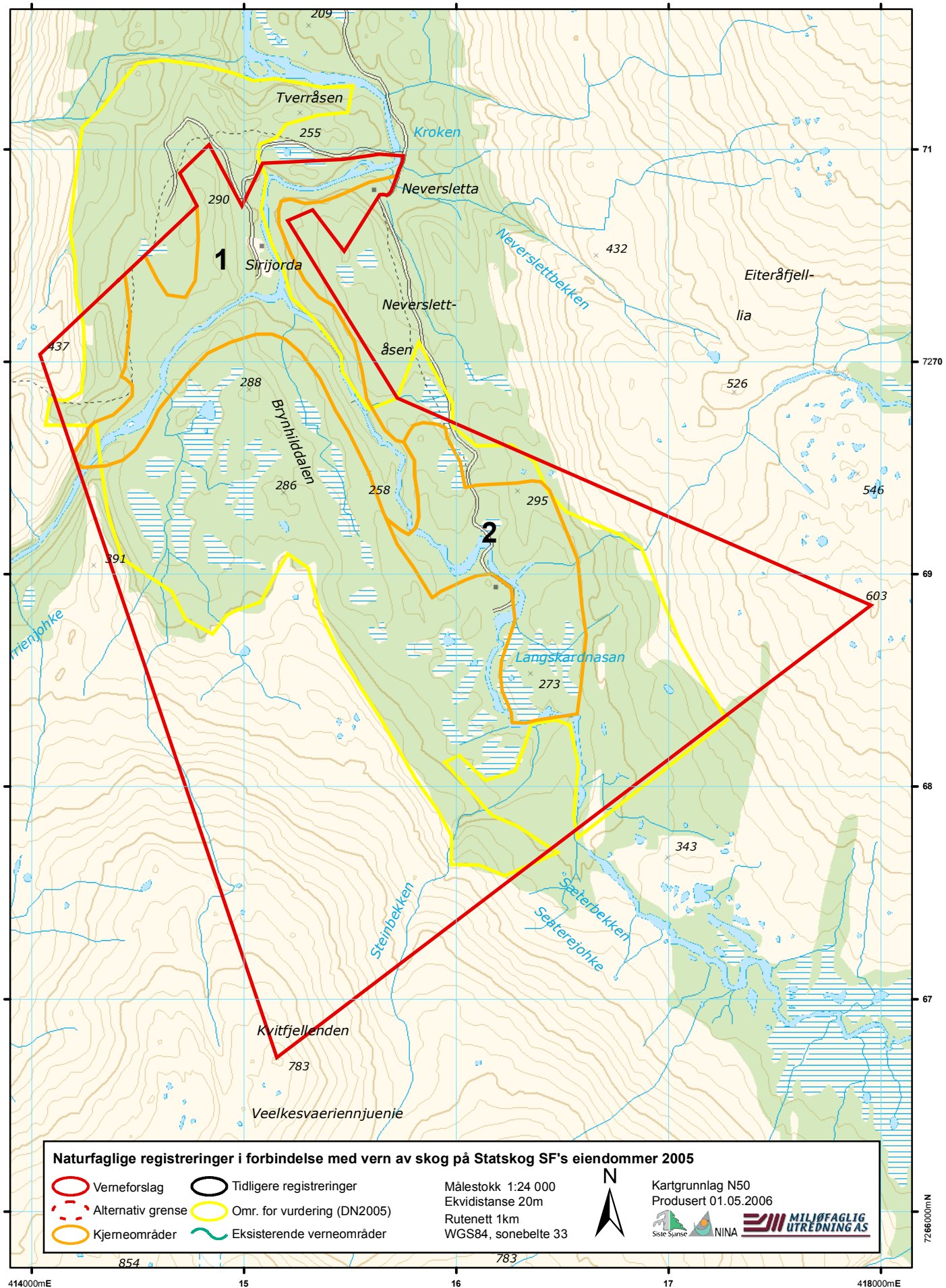
Framstad, E., Økland, B., Bendiksen, E., Bakkestuen, V., Blom, H. & Branderud, T. E. 2003. Liste over prioriterte mangler ved skogvernet. - NINA oppdragsmelding 769. 9pp.

Framstad, E., Økland, B., Bendiksen, E., Bakkestuen, V., Blom, H. og Brandrud, T.E., 2002. Evaluering av skogvernet i Norge. Fagrapport 54, NINA. 146 s.

Heggland, A., Gaarder, G., Hofton, T.H. & Blindheim, T. 2004. Kartlegging av biologisk mangfold i utredningsområdet for vern i Lomsdal-Visten, Nordland. Miljøfaglig Utredning Rapport 2004-3.

Moen, A., 1998. Nasjonalatlas for Norge: Vegetasjon. Statens kartverk, Hønefoss, 199 s.

NGU 2006a. Berggrunnen i Norge N250: www.ngu.no/kart/bg250/

Bilder fra området Sirijorda (Eiterådalen indre)

Eldre kalkgranskog i øvre deler av lia ovenfor Sirijorda (K1). Foto: Tom Hellik Hofton

Området er endel fragmentert av noen nyere hogster, selv om eldre skog dominerer. Foto: Tom Hellik Hofton

*Gullslørsopp *Cortinarius aureofulvus* (DC) ble funnet i kalkskogen ved Sirijorda. Foto: Tom Hellik Hofton*

Der Langskarelva munner ut i Sæterbekken er det bygd opp ei elveslette, her står en frodig og flompåvirket blandingsskog. Foto: Tom Hellik Hofton